

Jeseni bomo sadili lipe

Besedilo: **Janez Kolenko, mag. Živan Veselič, Rok Pisek**, Zavod za gozdove Slovenije*

O lipah je bil v Slovenskem čebelarju, št. 9, september 2007, objavljen obsežen članek našega priznanega strokovnjaka za lesne rastline, doc. dr. Roberta Brusa z Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Ker name-rava Čebelarstva zveza Slovenije letos izvesti projekt saditve lip, bomo v tem članku na kratko navedli nekaj poglobitnih poudarkov o lipah, čez poletje pa bomo pripravili še krajši članek o tem, na kaj boste morali paziti, da boste sadike lip posadili na kar najprimernejša mesta ter jih tudi pravilno zasadili in zaščitili.

V Sloveniji rasteta dve avtohtoni vrsti lip – lipa in lipovec

V slovenskih gozdovih in zunaj njih rasteta dve avtohtoni vrsti lipi – lipa ali velikolistna lipa (*Tilia platyphyllos* Scop.) in lipovec ali malolistna lipa (*Tilia cordata* Mill.). Ker se vrsti med seboj križata, naletimo tudi njune križance. Pri vsakodnevem praktičnem delu bi njuno dosledno določanje vzelo preveč časa, zato ju gozdarji v svojih, sicer zelo skrbno vodenih zbirkah podatkov, vodimo kar skupaj.

Ker gre za drevesni vrsti, ki sta si glede rastiščnih zahtev, po značilnostih in videzu v marsičem podobni, a se v vseh navedenih prvinah vendarle tudi nekoliko razlikujeta, ju bomo tudi v tem kratkem pregledu obravnavali skupaj ter ob vsaki značilnosti poudarili razlike med njima. Tako bomo na razlike tudi bolj opozorili.

Opis

Lipa zraste v višino do 40 m, debelina lahko doseže tudi 5 m premera, lipovec pa zraste v višino do 30 m in doseže debelino nekaj metrov.

Obe vrsti sta enodomni, z dvospolnimi cvetovi. Lipa cveti junija ali v prvi polovici julija, lipovec približno dva tedna pozneje, torej junija ali julija.

Razširjenost in podnebne zahteve

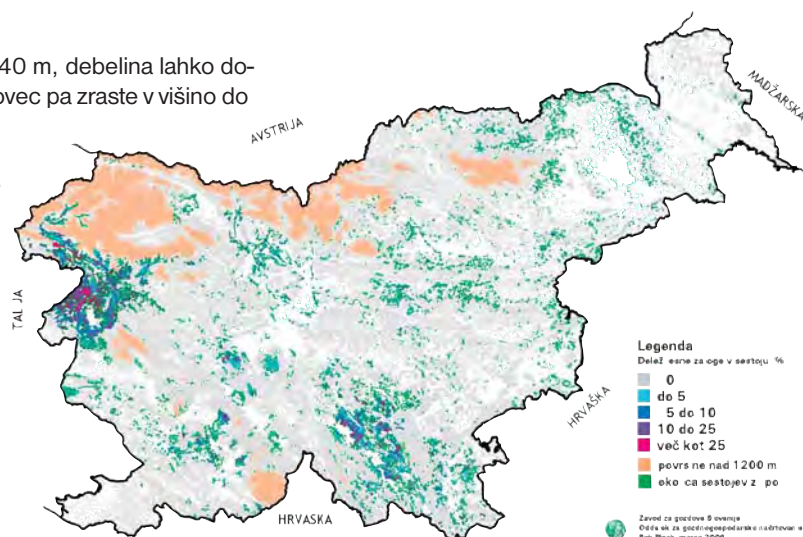
Naravni areal lipe sega nekoliko južneje od areala lipovca (lipa sega v južno Italijo in Grčijo, lipovec le do srednje Italije in ga v Grčiji tako rekoč ni), areal

lipovca pa daleč bolj na sever in vzhod (lipovec sega v Skandinavijo in do Urala, lipa z nekaj izjemami na severu le do sredine Nemčije in na vzhodu do Karpátov). Navedeno kaže, da lipovec dobro prenese tudi nižje zimske temperature in bolj sušna poletja.

Na splošno lipa zahteva nekoliko več toplote in je občutljivejša. Slabše kot lipovec prenaša tudi onesnažen (mestni) zrak.

V Sloveniji nimamo natančnejših podatkov o razliki med razširjenostjo obeh vrst. Tudi v skrajni severovzhodni Sloveniji celinsko podnebje še ni tako izraženo, da bi ju »ločilo«, lipovec pa sega na nekoliko višje nadmorske višine in v bolj sušna primorska rastišča. Obe vrsti se pojavljata predvsem v nižinah in gorskem pasu. Višje od 1200 m nadmorske višine tudi lipovec skoraj ne seže.

Na priloženi karti je prikazana skupna razširjenost lipe in lipovca v gozdnih sestojih po Sloveniji. Karta kaže območja, na katerih se pojavljajo gozdni sestoji z obema vrstama lip in njihov skupni delež v lesni zalogi sestojev. Razen v višjih legah in na najbolj sušnih primorskih območjih njuna odsotnost zunaj označenega območja ne pomeni, da bi vrsti tam ne mogli uspevati zaradi rastiščnih razmer. Marsikje v kmetijski ter mestni in primestni krajini vrsti na karti manjkata tudi preprosto zato, ker tam ni gozdnih sestojev. Na takih območjih je saditev lipe ali lipovca še posebej zaželena.

Območja z lipo ali lipovcem so zeleno obrobljena, saj posamezni sestoji v majhnem merilu sicer sploh ne bi bili vidni

Razširjenost lipe in lipovca v Sloveniji

Na grafikonu je na podlagi podatkov gozdarskih odsekov prikazana navzočnost obeh vrst lip na določeni nadmorski višini. Pri tem so upoštevane povprečne nadmorske višine odsekov.

Talne zahteve

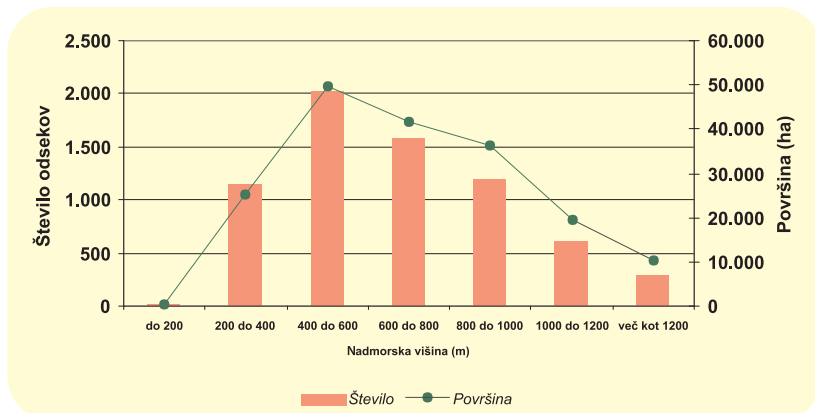
Obe vrsti najbolje uspevata na globokih, svežih, rahlih in z mineralnimi hranili bogatih tleh na apnenčasti matični podlagi. Lipovec bolje prenese bolj sušna in s hranili revnejša rastišča.

Pomen za čebelarstvo

Po pomenu za čebelarstvo sta si vrsti podobni. Obe sta vir nektarja, cvetnega prahu in mane za čebele. Zaradi nekoliko različnega obdobja cvetenja lahko rečemo, da se glede pomena za čebelarstvo celo dopolnjujeta.

Še beseda o srebrni lipi

Med tujimi vrstami lip je v Slovenijo najpogostejše prinesena vrsta srebrna lipa (*Tilia tomentosa* Moench.). Naravno raste na Balkanskem polotoku in v Vzhodni Evropi. V Sloveniji jo sadijo kot okrasno drevo predvsem v parkih in drevoredih. Po velikosti je podobna lipovcu. Med lipami cveti zadnja. Kaže, da cveti zlasti v sušnih letih, paša na njej pa pogosto

Navzočnost lipe in lipovca v gozdarskih odsekih po nadmorski višini (upoštevane so povprečne nadmorske višine odsekov)

slabo vpliva na čebele. Zaradi gostih in ostrih dlačic njeno cvetje tudi ni primerno za pripravo čaja. Srebrne lipe ne sadimo v naravno okolje. ■

Viri:

Brus, R. (2007): Lipe. Slovenski čebelar, let. CIX, št. 9, str. 274–278.

Brus, R. (2004): Drevesne vrste na Slovenskem.

Ljubljana: Mladinska knjiga, 399 str.

Zavod za gozdove Slovenije, podatki o gozdovih.

* Janez Kolenko, dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, OE Murska Sobota; mag. Živan Veselič, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Centralna enota; Rok Pisek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Centralna enota.

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da ste navzoči pri predelavi Vaših starih satov in surovega voska, zaradi samo ene poti pa prihranite čas in denar.
- Potrebna je predhodna najava po telefonu +43-(0)3475/2270.
- Predelava je izvedena z napravo, ki je opremljena z najmodernejšo tehnologijo.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki popolnoma izključujeta možnost okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas predelave je približno 3 ure za 20 kg surovega voska in 4 ure za 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnike vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Kadar koli je mogoča zamenjava starih satov in surovega voska za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

Informacije

**Wachsverarbeitung Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klöchl - Steiermark, Avstrija**

Tel./faks: +43(0)3475-2270

E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:

ponedeljek–petek

8.00–12.00,

13.00–18.00

sobota

8.00–12.00

Sporazumevamo se
v nemškem jeziku.

